

RAADPLEGING VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

inzake een voorstel voor een eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen en een voorstel van wijzigingen in de Algemene Programma's inzake recht van vestiging en diensten

(65/32/EEG)

A. VERZOEK OM ADVIES

Tijdens zijn 134e zitting van 1 t/m 3 juni 1964 heeft de Raad besloten, overeenkomstig de artikelen 54, lid 2, en 63, lid 2, van het Verdrag, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen aangaande het Commissievoorstel voor een eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de Staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Het verzoek om advies werd door de heer H. Fayat, Voorzitter van de Raad, gericht aan de heer P. Giustiniani, Voorzitter van het Economisch en Sociaal Comité, bij schrijven van 3 juni 1964.

B. TEKSTEN WAAROP DE RAADPLEGING BETREKKING HAD

Voorstel voor een eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen

DE RAAD VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name op artikel 54, lid 2 en artikel 63, lid 2,

Gelet op het algemeen programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging ⁽¹⁾, met name op titel IV, B 1,

Gelet op het algemeen programma voor de opheffing van de beperkingen van het vrij verrichten van diensten ⁽²⁾, met name op titel V, C, e, 1,

Gelet op de wijzigingen die in deze programma's zijn aangebracht bij beschikking van de Raad van ... ⁽³⁾,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europese Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat de uitvoering van de bovenvermelde algemene programma's een eerste gelijktijdige verwezenlijking van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten op het gebied van de openbare werken met zich brengt; dat dergelijke werken, behalve in eigen beheer, ook kunnen worden uitgevoerd door middel van overheidsopdrachten of van concessies en dat derhalve de onderhavige richtlijn eveneens betrekking moet hebben op de concessies van openbare werken, die een aanzienlijk gedeelte van deze werken omvatten; dat de draagwijdte van de richtlijn anders ten eerste zou worden beperkt;

Overwegende dat de opheffing van de beperkingen vergezeld dient te gaan van een regeling die het mogelijk maakt gedurende de overgangperiode de gevolgen van genoemde opheffing binnen elke Lid-Staat te verzachten;

Overwegende dat de dien einde elke Lid-Staat de bevoegdheid moet hebben de gunning van overheidsopdrachten aan onderdanen van de overige Lid-Staten op te schorten wanneer de reeds aan deze onderdanen toegewezen opdrachten een bepaald, jaarlijks vastgesteld quotum hebben bereikt of overschreden en wanneer aan andere voorwaarden is voldaan;

Overwegende dat aan de uitoefening van deze bevoegdheid tot opschorting evenwel bepaalde voorwaarden moeten worden verbonden om de belangen van de aannemers te vrijwaren;

Overwegende dat het met het oog op deze bevoegdheid tot opschorting wenselijk is in het bijzonder de opdrachten tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden in aanmerking te nemen,

⁽¹⁾ PB no. 2 van 15. 1. 1962, blz. 36/62.

⁽²⁾ PB no. 2 van 15. 1. 1962, blz. 32/62.

⁽³⁾ Zie blz. 156/65 van dit nummer.

daar de belangrijkste gevolgen van de opheffing van de beperkingen zich waarschijnlijk ten opzichte van deze soort van overheidsopdrachten zullen voordoen;

Overwegende dat het voor de geleidelijke verwezenlijking van een volledige liberalisatie noodzakelijk is uit te gaan van een gedeelte gelijk aan 15/100 om het eerste quotum te berekenen, in verband met de omstandigheid dat bij de inwerking-treding van de onderhavige richtlijn de overgangsperiode reeds vrij ver gevorderd zal zijn;

Overwegende dat de vaststelling van de quota voor de volgende jaren zal moeten geschieden aan de hand van gegevens die thans nog niet bekend kunnen zijn en dat het wenselijk lijkt aan de Commissie de bevoegdheid te verlenen deze quota door middel van een eenvoudige en snelle procedure te bepalen;

Overwegende dat de gelijktijdige verwezenlijking van de vrijheid van vestiging en van het vrij verrichten van diensten op het gebied van de in de Lid-Staten gegunde overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken voor rekening van de staat, van zijn territoriale lichamen en van andere publiekrechtelijke rechtspersonen moet samenvallen met een coördinatie van de in de verschillende landen geldende regelingen inzake gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, waarover een afzonderlijke richtlijn is opgesteld;

Overwegende dat het wenselijk is een raadgevend comité op te richten in het kader van artikel 54, lid 3, b, ten einde de Commissie bij te staan bij het onderzoek van de vele vraagstukken die door de uitvoering van de onderhavige richtlijn kunnen worden opgeworpen, alsmede bij de voorbereiding van de latere communautaire regelingen op het gebied van de openbare werken,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Titel I: Opheffing van de beperkingen van de toegang tot en de uitoefening van aannemerswerkzaamheden

Artikel 1

1. Met ingang van 1 januari 1965 heffen de Lid-Staten onder de hierna bepaalde voorwaarden de beperkingen op ten aanzien van de toegang tot en de uitoefening van de anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden van de aannemers van de Lid-Staten met betrekking tot de voor rekening van de staat en van zijn territoriale lichamen, alsmede van de in de bijlage bij de onderhavige richtlijn vermelde publiekrechtelijke rechtspersonen uit te voeren werken.

Worden beschouwd als werken voor rekening van de staat, de werken voor de lichamen die, ongeacht hun juridische aard, in de zes Lid-Staten zijn belast met het beheer van het spoorwegvervoer.

2. De op te heffen beperkingen zijn die, bedoeld in titel III van de algemene programma's voor de

opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten (hierna algemene programma's genoemd).

Worden met name beschouwd als onverenigbaar met de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten, de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, alsmede de administratieve handelwijzen waardoor de deelneming van de aannemers van de overige Lid-Staten aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de staat, van zijn territoriale lichamen en van de in de onderhavige richtlijn vermelde publiekrechtelijke rechtspersonen wordt uitgesloten of beperkt. Dit betreft met name de technische voorschriften die de werkzaamheden van de aannemers van de overige Lid-Staten op indirecte wijze belemmeren.

Artikel 2

Voor de toepassing van de onderhavige richtlijn wordt verstaan onder:

a) *werkzaamheden*: die bedoeld in bijlage I van het algemeen programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging, klasse 40, groep 400. Deze werkzaamheden omvatten de uitvoering, voor rekening van de in artikel 1 bedoelde opdrachtgevers, van alle verrichtingen in verband met de bouw, het onderhoud en het slopen van werken.

b) *werken*: alle werken of bestanddelen van deze werken in of op de grond, bij voorbeeld: alle soorten van gebouwen, grondwerken, kunstwerken, ondergrondse werken, waterwerken, havenwerken, zee-werken, rivierwerken en werken voor de binnenvaart, wegen, spoorwegen (infrastructuur en bovenbouw), pijpleidingen, telecommunicatiegebouwen en telecommunicatieleidingen.

Worden beschouwd als werken of bestanddelen van werken:

— de werken betreffende het afwerken van gebouwen zoals schilderwerk, glaswerk, isoleringen, luchtverlichting, installaties voor verwarming, luchtverversing en luchtregeling van de lokalen;

— de personen- en goederenliften met een hefvermogen van minder dan 500 kg.

Worden niet beschouwd als werken of bestanddelen van werken: die industriële mechanische, elektrische en krachtinstallaties, behalve het gedeelte van deze installaties dat technisch onder de bouw-kunde valt.

Voor een nadere indeling die niet uit de bovenstaande bepalingen blijkt, houdt elke Lid-Staat zich aan de eigen wetgeving totdat een gemeenschappelijke nomenclatuur is opgesteld.

Artikel 3

De opheffing van de in artikel 1 bedoelde beperkingen geschiedt ten behoeve van de in titel I van de algemene programma's genoemde begunstigen.

Daaronder zijn begrepen:

a) de aannemers, natuurlijke of rechtspersonen, die als inschrijver, als contractant of co-contractant of als concessiehouder handelen, alsmede, voor zover de nationale wetgeving zulks toestaat, degenen die als onderaannemer met de hoofdaannemer de uitvoering van bepaalde gedeelten van het werk overeenkomen;

b) de vennootschappen en verenigingen welke geen rechtspersoonlijkheid bezitten, doch waarvan de leden volgens de nationale wetgeving de bevoegdheid hebben tezamen onder één naam overeenkomsten te sluiten.

Titel II: Quota

Artikel 4

1. Voor de toepassing van de onderhavige titel wordt verstaan onder:

a) *onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten*: de aannemers uit andere Lid-Staten dan de Lid-Staat waar de overeenkomst wordt gesloten, onverschillig of zij de opdrachten rechtstreeks in deze Lid-Staat verkrijgen of door de tussenkomst van hun in bedoelde Lid-Staat gevestigde agentschappen of filialen;

b) *overheidsopdracht voor de uitvoering van werken*: tussen aannemer enerzijds en de staat, een territoriaal lichaam of een in de onderhavige richtlijn bedoelde instelling anderzijds schriftelijk aangegane overeenkomst betreffende de bouw, het onderhoud of het slopen van een in artikel 2, sub b, bedoelde werk;

c) *bedrag van de opdracht*: de oorspronkelijk overeengekomen prijs waartegen de aannemer zich verplicht het werk uit te voeren, ongeacht of deze prijs forfaitair is vastgesteld dan wel op grond van een raming aan de hand van basisprijzen welke in een tarief of een prijslijst zijn vervat.

Voor de vaststelling van het bedrag der opdrachten ten aanzien van de quota wordt eveneens rekening gehouden met de prijs van alle voor de uitvoering en het voltooien van de werken benodigde materialen en leveringen, onverschillig op welke wijze deze materialen en leveringen zijn verkregen;

d) *rekeneenheid*: die welke in artikel 4 van de statuten van de Europese Investeringsbank is omschreven.

2. Voor de toepassing van de onderhavige titel worden als overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken beschouwd: die concessies die zijn verleend aan privaatrechtelijke personen voor de uitvoering van de in artikel 2, b, bedoelde werken, alsmede de contracten die zijn gesloten tussen deze concessiehouders en de aannemers.

Wanneer op grond van de onderhavige titel rekening moet worden gehouden met het bedrag van een opdracht, wordt ten aanzien van de hierboven bedoelde concessies uitgegaan van de raming van de werken bij het opstellen van de projecten.

Artikel 5

1. Tot uiterlijk het einde van het lopende jaar kan elke Lid-Staat de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, onverschillig tot welk bedrag, aan onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten opschorten, wanneer op een van de in artikel 8, lid 1, bedoelde data, een van de volgende drie gevallen zich heeft voorgedaan:

a) het bedrag van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, welke door de staat, zijn territoriale lichamen en de in de bijlage bij de onderhavige richtlijn bedoelde instellingen sedert 1 januari aan deze onderdanen en vennootschappen zijn gegund, overschrijdt het jaarlijks in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken vastgestelde quotum, terwijl het bedrag van de door de eigen op zijn grondgebied gevestigde onderdanen en vennootschappen sedert 1 januari in de overige Lid-Staten ontvangen overheidsopdrachten niet meer dan de helft van voornoemd bedrag belooft.

b) het bedrag van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken welke 600.000 rekeneenheden te boven gaan en door de staat, zijn territoriale lichamen en de in de onderhavige richtlijn bedoelde instellingen sedert 1 januari aan deze onderdanen en vennootschappen zijn gegund, overschrijdt het jaarlijks in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden vastgestelde quotum, terwijl het bedrag van de door de eigen op zijn grondgebied gevestigde onderdanen en vennootschappen sedert 1 januari in de overige Lid-Staten ontvangen opdrachten tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden niet meer dan de helft van voornoemd bedrag belooft.

c) het bedrag van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder, welke door de staat, zijn territoriale lichamen en de in de onderhavige richtlijn bedoelde instellingen sedert 1 januari aan deze onderdanen en vennootschappen zijn gegund, overschrijdt het jaarlijks in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder vastgestelde quotum, terwijl het bedrag van de door de eigen op zijn grondgebied gevestigde onderdanen en vennootschappen sedert 1 januari in de overige Lid-Staten ontvangen opdrachten tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder niet meer dan de helft van voornoemd bedrag belooft.

2. Onafhankelijk van het bepaalde in lid 1 kan elke Lid-Staat tot uiterlijk het einde van het lopende jaar de gunning van overheidsopdrachten voor de

uitvoering van werken tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden aan onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten opschorten, wanneer het bedrag van dergelijke, aan deze onderdanen en vennootschappen gegunde overheidsopdrachten het dubbele bereikt van het jaarlijks in verhouding tot het totaalbedrag van de overheidsopdrachten tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden vastgestelde quotum.

3. In de in lid 1 bedoelde gevallen en wanneer bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap het Groothertogdom Luxemburg machtigen de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken aan onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten op te schorten, ongeacht het totaalbedrag van de door de eigen op zijn grondgebied gevestigde onderdanen en vennootschappen sedert 1 januari in de overige Lid-Staten ontvangen overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken.

Artikel 6

1. Het eerste quotum gaat in op 1 januari 1965; het laatste quotum vervalt op 31 december 1969.

2. Wat betreft het in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken bepaalde quotum, stelt elke Lid-Staat het quotum voor 1965 vast op basis van 15 % van het jaargemiddelde van de bedragen der in het tijdvak van 1 januari 1963 tot 31 december 1964 gegunde overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken.

3. Wat betreft het in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden bepaalde quotum, stelt elke Lid-Staat het quotum voor 1965 vast op basis van 15 % van het jaargemiddelde van de bedragen der in het tijdvak van 1 januari 1963 tot 31 december 1964 gegunde overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden.

4. Wat betreft het in verhouding tot het totaalbedrag der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder bepaalde quotum, stelt elke Lid-Staat het quotum voor 1965 vast op basis van 15 % van het jaargemiddelde van de bedragen der in het tijdvak van 1 januari 1963 tot 31 december 1964 gegunde overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder.

5. Voor ieder van de in de leden 2 t/m 4 hierboven bedoelde quota stelt de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap, na raadpleging van de Lid-Staten, voor elke volgende periode van twee jaren telkens een hoger percentage vast.

6. In afwijking van het bepaalde in artikel 4, lid 2, geldt het hierboven in de leden 2 t/m 4 bedoelde jaarlijkse gemiddelde niet voor de concessies die vóór 1 januari 1965 zijn verleend.

Artikel 7

1. Elke Lid-Staat deelt uiterlijk op 31 maart van het lopende jaar aan de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap mede:

a) het bedrag van de in het voorafgaande jaar gegunde overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, onderverdeeld naar opdrachten tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden en opdrachten tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder;

b) het quotum voor het lopende jaar en voor elke van de in artikel 6, leden 2 t/m 4 bedoelde categorieën.

Voor de toepassing van het eerste quotum heeft de mededeling evenwel betrekking op het jaargemiddelde van de bedragen der in de twee voorafgaande kalenderjaren gegunde opdrachten, daarbij rekening houdende met de hierboven sub a) bedoelde onderverdeling, en op het hierboven sub b) bedoelde quotum.

Al deze gegevens moeten in nationale valuta worden uitgedrukt en in rekeneenheden worden omgerekend.

2. De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap draagt zorg voor de bekendmaking van alle vastgestelde quota in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Artikel 8

1. Elke Lid-Staat stelt op 30 april, op 30 juni en op 31 oktober van elk jaar, alsmede op 31 december voor statistische doeleinden, het in nationale valuta uitgedrukte en in rekeneenheden omgerekende bedrag vast van de opdrachten, welke werden gegund aan de onderdanen en vennootschappen van elk der overige Lid-Staten enerzijds en aan de gezamenlijke onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten anderzijds. Dit bedrag dient te worden onderverdeeld naar opdrachten tot een hoger bedrag dan 600.000 rekeneenheden en opdrachten tot een bedrag van 600.000 rekeneenheden of minder.

Hij deelt deze gegevens respectievelijk vóór 31 mei, 31 juli, 30 november en 31 maart mede aan elk van de overige Lid-Staten en aan de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap.

2. Voor het vaststellen van het bedrag van de aan de onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten gegunde opdrachten geldt het volgende:

— elke opdracht aan een dochteronderneming die kennelijk niet in staat is haar werkzaamheden uit te voeren zonder de doorslaggevende ondersteuning van de moederonderneming wordt geacht te zijn gegund aan deze moederonderneming;

— wanneer een hoofdaannemer aan wie een bepaalde opdracht is gegund, een of meer onderaannemers met de uitvoering van een gedeelte van de

gegunde werken belast, wordt deze opdracht tot het bedrag van de door bedoelde aannemer(s) uit te voeren werken geacht te zijn gegund aan deze onderaannemer(s) en voor het saldo aan de hoofdaannemer;

— elke, aan een combinatie van niet in dezelfde Lid-Staat gevestigde aannemers gegunde opdracht wordt geacht te zijn gegund aan de aannemers wier vorderingen te hunnen naam zijn gesteld en wel ten belope van het bedrag van hun vordering. Voor elke opdracht waarvoor de onderverdeling van het totaalbedrag der uit te voeren werken over de verschillende ondernemingen niet is aangegeven, zullen de Lid-Staten de nodige maatregelen kunnen treffen ten einde aan bovenbedoelde combinaties de verplichting op te leggen, na ondertekening van de overeenkomst, het totaalbedrag der uit te voeren werken over de verschillende ondernemingen te verdelen en deze verdeling te hunner kennis te brengen.

Indien de onderverdeling over de verschillende ondernemingen niet in de overeenkomst is vermeld of na de ondertekening daarvan niet is uitgevoerd, wordt de opdracht geacht te zijn verstrekt aan degene aan wie de betaling moet worden verricht.

Artikel 9

1. Indien een Lid-Staat overeenkomstig artikel 5 gebruik maakt van zijn recht de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken aan de onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten op te schorten, is hij gehouden de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap zo spoedig mogelijk daarvan in kennis te stellen.

De Commissie van de Europese Gemeenschap draagt zorg voor de bekendmaking van dit besluit in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

2. De door een Lid-Staat besloten opschorting is geldig tot het einde van het lopende jaar, tenzij in een van de in artikel 5, lid 1, bedoelde gevallen het bedrag van de sedert 1 januari door de eigen op het grondgebied van deze Lid-Staat gevestigde onderdanen en vennootschappen in de overige Lid-Staten ontvangen overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, op 30 juni of op 31 oktober van het lopende jaar hoger blijkt te zijn dan de helft van het overeenkomstige bedrag van de aan de onderdanen en vennootschappen der overige Lid-Staten gegunde opdrachten. In dit geval is de Lid-Staat die ten opzichte van de onderdanen en vennootschappen der overige Lid-Staten de gunning van opdrachten voor de uitvoering van werken heeft opgeschort, gehouden deze te hervatten en daarvan de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap onmiddellijk in kennis te stellen.

3. Het door een Lid-Staat genomen besluit tot opschorting kan niet leiden tot de uitsluiting van de onderdanen en vennootschappen der overige Lid-Staten van de deelneming aan of de gunning van de vóór de bekendmaking van dit besluit aangekondigde opdrachten.

4. De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap maakt, door middel van een bericht in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*, de hervatting bekend van de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken aan onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten in de betrokken Lid-Staat.

Titel III: Rol van de Commissie — Raadgevend Comité inzake openbare werken

Artikel 10

De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap wordt bijgestaan door een raadgevend Comité voor het onderzoek van de geschillen en de problemen die zich voordoen bij de toepassing van de door de Lid-Staten getroffen maatregelen voor het ten uitvoer leggen van de richtlijnen betreffende de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten, alsmede voor de coördinatie van de regelingen inzake gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken. Te dien einde is het raadgevend Comité in het bijzonder belast met de taak om:

a) de Commissie van advies te dienen over de bijzondere gevallen welke door haar of door een van de leden van het Comité worden voorgelegd in verband met de tenuitvoerlegging van de richtlijnen en met de toepassing door de nationale overheidsinstanties van de regelingen betreffende de deelneming van onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten aan werken voor rekening van de overheid en de publiekrechtelijke rechtspersonen van een Lid-Staat;

b) aan de hand van de bij de toepassing van deze richtlijnen opgedane ervaring, de wenselijkheid van aanvullende bepalingen of eventuele wijzigingen te onderzoeken.

Artikel 11

De Lid-Staten zijn verplicht het Comité, op verzoek van de voorzitter daarvan, alle voor het vervullen van zijn taak dienstige inlichtingen te verstrekken.

Artikel 12

In het Comité hebben zitting de ambtenaren die door de Lid-Staten zijn aangewezen, op de grondslag van één lid en één plaatsvervangend lid per land. Het plaatsvervangend lid kan steeds de vergaderingen van het Comité bijwonen.

De leden van het Comité kunnen zich door andere ambtenaren in de hoedanigheid van deskundigen doen bijstaan.

Het Comité kan andere personen raadplegen wanneer het zulks voor het onderzoek van bijzondere gevallen wenselijk acht.

De Commissie draagt de reis- en verblijfkosten van de werkende en de plaatsvervangende leden.

De Lid-Staten dragen de reis- en verblijfkosten van de deskundigen en van de geraadpleegde personen.

Artikel 13

Het Comité wordt door een ambtenaar van de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap voorgezeten.

De voorzitter neemt niet aan de stemming deel; hij kan zich door technische adviseurs doen bijstaan.

Het secretariaat wordt door de diensten van de Commissie waargenomen.

Artikel 14

Onverminderd de bepalingen van artikel 214 van het Verdrag zijn de leden van het Comité en de technische adviseurs tot geheimhouding verplicht.

Artikel 15

Het Comité wordt bijeengeroepen door de voorzitter, op diens initiatief of op verzoek van één der Lid-Staten.

Artikel 16

Het Comité neemt geldige besluiten wanneer twee derden van de leden aanwezig zijn. Ieder lid, of bij ontstentenis daarvan, diens plaatsvervanger, beschikt over één stem.

De adviezen moeten met redenen zijn omkleed; zij worden met absolute meerderheid van stemmen

uitgebracht. Zij gaan vergezeld van een nota, waarin de door de minderheid uitgesproken meningen zijn opgenomen, wanneer deze zulks verzoekt.

Artikel 17

Het Comité stelt voor zover nodig zijn reglement van orde vast.

Titel IV: Slotbepalingen

Artikel 18

De Lid-Staten treffen de nodige maatregelen ten einde de toepassing van de onderhavige richtlijn op de in de voorstaande artikelen vermelde data te verzekeren en stellen de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap onverwijld daarvan in kennis.

Artikel 19

De Lid-Staten dragen er zorg voor de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap in kennis te stellen van elk ontwerp inzake wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen, die zij voornemens zijn vast te stellen ten aanzien van de toegang tot en de uitoefening van de onder de onderhavige richtlijn vallende werkzaamheden.

Artikel 20

De tekst van de bijlage maakt een integrerend deel uit van deze richtlijn.

Artikel 21

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

BIJLAGE

bij de eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen

Lijst van de in artikel 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen

Behalve op de staat (en de daarmee gelijkgestelde lichamen bedoeld in artikel 1, lid 1, tweede alinea van de richtlijn) en zijn territoriale lichamen, zoals Länder, gewesten, provincies, departementen en gemeenten, wordt met ingang van 1 januari 1965 het stelsel dat is ingesteld voor de deelneming van aannemers van alle Lid-Staten aan de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken ook van toepassing op de volgende publiekrechtelijke lichamen:

I. *in alle Lid-Staten:*

de door de territoriale lichamen gevormde publiekrechtelijke verenigingen, zoals verenigingen van gemeenten, syndicats de communes, Gemeindeverbände, enz.,

II. *in de Bondsrepubliek Duitsland:*

de „bundesunmittelbaren Körperschaften, Anstalten und Stiftungen des öffentlichen Rechts”,

III. *in het Koninkrijk België:*

- het Wegenfonds 1955-1969,
- de Regie der luchtwegen,
- de Commissies van Openbare Onderstand,
- de Kerkfabrieken,
- de Dienst voor regeling van de binnenvaart,
- de Regie der Belgische Rijkskoel- en vriesdiensten;

IV. *in de Franse Republiek:*

de overige openbare instellingen van bestuursrechtelijke aard op nationaal, departementaal of plaatselijk niveau;

V. *in de Italiaanse Republiek:*

- de rijksuniversiteiten, de universitaire rijksinstituten, de consortia voor de inrichting van de universiteiten,
- de hogere wetenschappelijke en culturele instituten, de astronomische, astrofysische, geofysische en vulcanologische observatoria,
- de „Enti di riforma fondaria”,
- de instellingen van onderstand en weldadigheid van alle aard;

VI. *in het Groothertogdom Luxemburg:*

de sociale verzekeringsfondsen;

VII. *in het Koninkrijk der Nederlanden:*

- de Waterschappen,
- de rijksuniversiteiten, de academische ziekenhuizen van de rijksuniversiteiten en de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam en de technische hogescholen
- de Nederlandse centrale organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (T.N.O.) en de daaronder ressorterende organisaties.

Voorstel van wijzigingen in de algemene programma's inzake recht van vestiging en diensten

DE RAAD VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name op de artikelen 54 en 63,

Gelet op het Algemeen Programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging ⁽¹⁾, met name op de Titels III en IV, B en bijlage I,

Gelet op het Algemeen Programma voor de opheffing van de beperkingen van het vrij verrichten van diensten ⁽²⁾, met name op de Titels III en V, C e),

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

⁽¹⁾ PB no. 2 van 15. 1. 1962, blz. 36/62.

⁽²⁾ PB no. 2 van 15. 1. 1962, blz. 32/62.

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat in de algemene programma's ten aanzien van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken een bepaalde datum is vastgesteld, namelijk 31 december 1963, voor de verwezenlijking van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor aannemerswerkzaamheden;

Overwegende dat de termijn van 31 december 1963 te kort is gebleken om de desbetreffende uitvoeringsmaatregelen in werking te doen treden;

Overwegende dat het bij het onderzoek naar aanleiding van de tenuitvoerlegging van genoemde programma's noodzakelijk is gebleken rekening te houden met sommige behoeften die bij het uitwerken van de programma's niet aan het licht waren getreden;

Overwegende dat met name bij de vaststelling van de wijze waarop het in de algemene programma's aan de Lid-Staten toegekende recht tot opschorting zal worden gebruikt, rekening moet worden gehouden met de aan de opheffing van de beperkingen verbonden gevolgen, die vooral tot uiting zullen komen bij opdrachten voor de uitvoering van werken waarmede grote bedragen zijn gemoeid;

Overwegende dat het voorts vereist is de overwogen liberalisatie toe te passen op alle lichamen die, ongeacht hun juridische vorm, met het beheer van de nationale spoorwegen zijn belast, ten einde te voorkomen dat de liberalisatie in deze belangrijke sector ongelijke gevolgen zou hebben tussen de Lid-Staten;

Overwegende dat het noodzakelijk is de inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken voorziene liberalisatie uit te breiden tot de concessie van openbare werken, aangezien deze wijze van uitvoering van openbare werken in de Lid-Staten steeds meer wordt toegepast,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Titel V, C, e) van het algemeen programma voor de opheffing van de beperking van het vrij verrichten van diensten wordt als volgt gewijzigd:

„e) op het gebied van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken:

1. Wanneer het verrichten van diensten plaatsvindt op grond van deelneming door onderdanen en vennootschappen van andere Lid-Staten aan opdrachten voor de uitvoering van werken van een staat, van zijn territoriale lichamen, zoals „Länder”, gewesten, provincies, departementen, gemeenten, en andere nader te bepalen publiekrechtelijke lichamen, op 1 januari 1965, overeenkomstig de hierna volgende bepalingen, ten einde rekening te houden met het bijzondere karakter en de speciale eisen van deze sector, en met het doel een geleidelijke en evenwichtige opheffing van de beperkingen, vergezeld van de gewenste maatregelen inzake coördinatie der procedures, te waarborgen:

a) Wanneer het bedrag van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken die door een staat, door zijn territoriale lichamen of door de overige hierboven bedoelde publiekrechtelijke lichamen aan de onderdanen en vennootschappen der overige Lid-Staten zijn gegund een zeker quotum overschrijdt, dat hetzij globaal, hetzij per soort van opdrachten is berekend, heeft deze staat de bevoegdheid de gunning van die opdrachten aan de genoemde onderdanen en vennootschappen tot het einde van het lopende jaar op te schorten.

Bedoeld quotum wordt vastgesteld op grondslag van een zeker percentage van het gemiddelde van de bedragen der overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken die in de loop van de twee

voorgaande jaren zijn gegund. Die percentage moet in beginsel voor alle Lid-Staten gelijk zijn; het wordt voor het eerst vastgesteld voor het jaar 1965 en zal om de twee jaar, van 1 januari 1966 tot 31 december 1969, toenemen.

Behoudens gemotiveerde uitzonderingen zal bovendien rekening worden gehouden met het bedrag van de werken die de onderdanen en vennootschappen van een staat, welke in deze staat ook zijn gevestigd, in de overige Lid-Staten verkrijgen.

b) Onder overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, gegund in een staat aan de onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten, verstaat men:

— de opdrachten die rechtstreeks worden gegund aan deze in de overige Lid-Staten gevestigde onderdanen en vennootschappen, en

— de opdrachten die aan deze onderdanen en vennootschappen worden gegund door bemiddeling van hun in die staat gevestigde agent-schappen of filialen.

Iedere Lid-Staat zal de nodige maatregelen treffen ten einde het bedrag van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, gegund aan de onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten te kunnen berekenen en op gezette tijden bekend te maken.

2. Wanneer het verrichten van diensten plaatsvindt op grond van deelneming aan overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken geplaatst door publiekrechtelijke lichamen die op 1 januari 1965 niet zijn opgenomen onder de lichamen bedoeld in de eerste alinea van lid 1, vóór het einde van de overgangperiode.

3. De geleidelijke liberalisatie die is vastgesteld voor de opdrachten voor de uitvoering van werken van de staat is van toepassing op de opdrachten voor de uitvoering van werken die worden geplaatst door de lichamen welke, ongeacht hun juridische aard, in de zes Lid-Staten belast zijn met het beheer van het spoorwegvervoer.

4. De regels inzake de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken gelden eveneens voor het verlenen van concessies voor de uitvoering van openbare werken.”

Artikel 2

Titel IV, B van het algemeen programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging wordt als volgt gewijzigd:

a) in titel IV, B, 2, moet worden gelezen: „op 1 januari 1965” in plaats van: „op 31 december 1963”,

b) in titel IV, B, worden de volgende leden 3 en 4 ingevoegd:

„3. De geleidelijke liberalisatie die is vastgesteld voor de opdrachten voor de uitvoering van werken van de staat is van toepassing op de opdrachten voor de uitvoering van werken die worden geplaatst door de lichamen welke, ongeacht hun juridische aard, in de zes Lid-Staten belast zijn met het beheer van het spoorwegvervoer.

4. De regels inzake de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken gelden eveneens voor het verlenen van concessies voor de uitvoering van openbare werken.”

C. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Tijdens zijn op 8 en 9 december 1964 te Brussel gehouden 42e zitting heeft het Comité zijn advies over de sub B opgenomen tekst vastgesteld met 69 stemmen op 81 aanwezige of vertegenwoordigde leden; 12 leden onthielden zich van stemming.

De tekst van dit advies luidt:

ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

inzake het „Voorstel voor een eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van werken voor rekening van de Staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen”

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het verzoek om advies van de Raad van Ministers der E.E.G. d.d. 3 juni 1964 inzake het „Voorstel voor een eerste richtlijn betreffende de deelneming van aannemers aan de gunning en uitvoering van werken voor rekening van de Staat, van zijn territoriale lichamen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen”,

Gezien artikel 54, lid 1 en 2 en 63, lid 1 en 2 van het Verdrag tot oprichting der E.E.G.,

Gezien het besluit van het Comité, genomen tijdens de 38e Zitting, vergadering van 27 mei 1964, tot instelling van een sub-comité, belast met het opstellen van een desbetreffend advies,

Gezien het aanvullend advies van de Gespecialiseerde Afdeling voor het vervoer met betrekking tot de vraag, of de voor de opdrachten voor de uitvoering van werken van de Staat vastgestelde liberalisatieregels ook van toepassing zouden dienen te zijn op die opdrachten voor de uitvoering van werken die worden geplaatst door de lichamen welke, ongeacht hun juridische aard, in de zes Lid-Staten belast zijn met het beheer van het spoorwegvervoer,

Gezien artikel 13, 17 en 23 van het Reglement van Orde van het Comité,

Gezien het ontwerp-advies van het sub-comité „Overheidsopdrachten” d.d. 26 oktober 1964,

Gezien het door de rapporteur, de heer De Bièvre, aan het Comité tijdens zijn op 8 en 9 december 1964 gehouden Zitting voorgelegde rapport en de beraadslagingen van het Comité tijdens deze Zitting,

Overwegende dat, aangezien het Verdrag van Rome de overheidsopdrachten niet vermeldt, een communautaire regeling in het bijzonder nodig is voor de liberalisatie van die werkzaamheden, welke meer dan andere aan de invloed van de staten zijn onderworpen;

Overwegende dat de onderhavige ontwerp-richtlijn valt binnen het kader van geleidelijke verwezenlijking van het recht van vrije vestiging (artikel 52) en van het vrij verrichten van diensten (artikel 59), en wel ter uitvoering van de beginselen, welke zijn neergelegd in de twee Algemene Programma's, die overeenkomstig artikelen 54 en 63 door de Raad van Ministers op 18 december 1961 werden vastgesteld;

Overwegende dat het Economisch en Sociaal Comité zich reeds in zijn twee adviezen van 2 februari 1961 inzake de ontwerpen voor de „Algemene Programma's” heeft uitgesproken voor geleidelijkheid bij de liberalisatie van de deelneming aan de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, waarbij o.a. werd voorgesteld „dat vanaf einde 1963 maatregelen zullen worden genomen, ten einde — per grote categorie openbare werken — het groeiende percentage van overheidsopdrachten, die voor de onderdanen van de Lid-Staten van de Gemeen-

schap zouden vrijkomen, alsmede de toepassingsmodaliteiten vast te stellen ten einde geleidelijk tot de totale vrijmaking te geraken vóór het einde van de overgangperiode”;

Overwegende echter dat de onderhavige ontwerp-richtlijn, aangezien zij de opheffing van de beperkingen bij de deelneming van aannemers aan de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken regelt, niet in staat is de gewenste liberalisatie te garanderen, indien geen gemeenschappelijke procedureregels worden opgesteld, welke het onderwerp vormen van een tweede richtlijn, die derhalve tegelijk met de onderhavige in werking dient te treden,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT:

1. Het Comité keurt het grondbeginsel goed van het ontwerp voor een eerste richtlijn betreffende de geleidelijke en evenwichtige liberalisatie van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, namelijk de liberalisatie door middel van de — van een vrijwaringsclausule voorziene — opheffing van de beperkingen en handelwijzen der Lid-Staten, die de uitsluiting of de beperking tot doel of tot gevolg hebben van de deelneming van ondernemers van andere Lid-Staten aan de plaatsing of uitvoering van deze overheidsopdrachten.

2. Hoewel het ter wille van een snelle en soepele gang van zaken dienstig is, aan de Commissie de bevoegdheid voor te behouden de quota voor de volgende jaren vast te stellen, is het Comité van mening dat het wenselijk is te bepalen, dat vooraf de vertegenwoordigers van het economische en sociale leven worden geraadpleegd, zo niet bij monde van het Economisch en Sociaal Comité, dan toch ten minste van het Raadgevend Comité; in laatstgenoemd geval zou de samenstelling van het Raadgevend Comité zodanig dienen te worden uitgebreid, dat het plaats biedt aan deze vertegenwoordigers.

3. Daar het gevaar bestaat, dat de onderhavige richtlijn in de concurrentievoorwaarden een feitelijke verstoring van het evenwicht veroorzaakt, wanneer zij niet vergezeld gaat van de „Richtlijn betreffende de coördinatie van de nationale procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, dienen deze beide richtlijnen gelijktijdig en niet slechts parallel in werking te worden gesteld.

4. Inzake de eigenlijke tekst van het richtlijnvoorstel brengt het Comité de volgende opmerkingen en suggesties naar voren:

7e Overweging

De snelle en eenvoudige procedure voor de vaststelling van de toekomstige quota door de Commissie dient niet de raadpleging van de vertegenwoordigers van het economische en sociale leven uit te sluiten.

8e Overweging

De richtlijn betreffende de coördinatie van de nationale procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten dient gelijktijdig met de onderhavige te worden toegepast.

Artikel 1, lid 1, alinea 1

Ten einde de terminologie te harmoniseren zou de term „ondernemers” beter kunnen worden vervangen door de uitdrukking „onderdanen en vennootschappen”.

De lijst van „publiekrechtelijke rechtspersonen” zou, ongeacht de rechtsvorm van de betrokken lichamen, vóór het einde van de overgangperiode op basis van gemeenschappelijke economische criteria door de Lid-Staten en de Gemeenschap dienen te worden opgesteld.

Artikel 1, lid 1, alinea 2

Het lijkt gerechtvaardigd de instellingen die spoorwegen exploiteren onder de richtlijn te doen vallen, zowel op grond van het bedrag der werken, die zij doen uitvoeren, als op grond van de wil hen ongeacht hun juridische aard, gelijk te behandelen.

Ten einde tegemoet te komen aan het verlangen van de spoorwegen dat hun vrijheid van handelen op het commerciële vlak niet door een eventuele opschorting van de gunning van opdrachten aan buitenlandse ondernemers wordt belemmerd, welke opschorting zelf een gevolg is van de toepassing van quota, stelt het Comité evenwel voor, de door de spoorwegen geplaatste overheidsopdrachten voor die uitvoering van werken niet onder de gevolgen van een dergelijke opschorting te doen vallen.

Artikel 1, lid 2

Aangezien de gebruikmaking van technische voorschriften in vele gevallen onvermijdelijk schijnt en van dien aard lijkt dat zij, zelfs wanneer geen discriminatie wordt beoogt, bepaalde indirecte belemmeringen doet ontstaan bij de deelneming van buitenlandse ondernemingen, stelt het Comité voor, de laatste zin van artikel 1 door de volgende te vervangen:

„Dit betreft met name de technische voorschriften die, zonder dat zij door de aard

van het werk worden gerechtvaardigd, zelfs op indirecte wijze de werkzaamheden van de aannemers van de overige Lid-Staten belemmeren."

Artikel 2

Wederom ten einde de terminologie te harmoniseren lijkt het wenselijk de „werkzaamheden”, waarvan in letter a) van artikel 2 sprake is, nader te omschrijven door slechts te verwijzen naar klasse 40 van de aan het „Algemeen Programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging” gehechte lijst, zonder verwijzing naar groep 400.

Aangezien het begrip „werken” mogelijk beperkend kan worden uitgelegd — in de zin van de eigenlijke tenuitvoerlegging, d.w.z. de diensten, met uitzondering van de verwerkte materialen, — ist het Comité van mening dat men, voor het geval de goedkeuring van de richtlijnen inzake de opdrachten voor leveranties op zich zou laten wachten, er zich voor zou moeten hoeden, dat de overheden een systematische politiek van splitsing zouden voeren, ten einde de leveranties aan de communautaire concurrentie te onttrekken.

Artikel 4, lid 1, sub c)

Aangezien de tekst zodanig kan worden geïnterpreteerd, dat bij de berekening van de quota ook in aanmerking dient te worden genomen het bedrag van de bestellingen betreffende aanvullende werkzaamheden, welke tijdens de uitvoering van de opdracht ondershands aan de medecontractant zijn toevertrouwd, stelt het Comité voor, — ten einde verkeerde uitleg te vermijden — het woord „oorspronkelijk” te schrappen, dat een andere interpretatie van de tekst mogelijk zou maken. Onder „overeengkomen prijs” dient te worden verstaan het bedrag waarvoor het aanbod werd gedaan en aanvaard, buiten de wijzigingen die dit bedrag o.a. ten gevolge van contractuele herzieningsclausules of schommelingen in lonen, sociale lasten, materiaalprijzen, enz. kan ondergaan.

Artikel 4, lid 2

Het Comité is met de opstellers van de ontwerp-richtlijn van mening, dat er dient te worden verhinderd dat door een algemene verbreding van het gebruik, voor openbare werken concessies te verlenen, een groot aantal opdrachten ten slotte aan het toepassingsgebied van de ontworpen regeling ontsnapt. Het acht het echter niet dienstig, de in de tekst opgenomen voorzorgsmaatregel te beperken tot gevallen, waarin concessies worden verleend aan

privaatrechtelijke personen. Het zou eenvoudiger en meer in overeenstemming met de liberalisatiepolitiek inzake de overheidsopdrachten zijn om artikel 4, lid 2 op alle concessies van overheidsopdrachten van toepassing te verklaren, dus zowel op de aan publiekrechtelijke als aan privaatrechtelijke rechtspersonen verleende concessies.

Derhalve stelt het Comité de volgende tekst voor:

„Voor de toepassing van de onderhavige titel worden als overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken beschouwd: de concessies voor de uitvoering van de in artikel 2, b), bedoelde werken, alsmede contracten die zijn gesloten tussen de concessiehouders en de aannemers.”

Artikel 5

Het Comité betreurt de gecompliceerdheid van het quotastelsel en acht het bezwaarlijk, of zelfs onmogelijk, de voor de doeltreffende tenuitvoerlegging van dit stelsel benodigde statistische cijfers vroeg genoeg te ontvangen, wanneer dit stelsel rekening zou moeten houden met het grote aantal kleine bestellingen, dat door de talloze staatsadministraties, territoriale lichamen en publiekrechtelijke rechtspersonen wordt toegekend.

Het Comité stelt derhalve voor, dat voor de vaststelling van de quota de opdrachten voor een lager bedrag dan 100.000 R.E. bij de berekening buiten beschouwing worden gelaten, niet slechts omdat dit soort opdrachten de buitenlandse concurrenten slechts matig interesseert, maar vooral omdat het in aanmerking nemen van deze opdrachten administratieve lasten met zich zou brengen, welke niet in verhouding staan tot het praktisch nut van de maatregel.

Anderzijds kan het Comité — ook al is de verdeling van de opdrachten in twee categorieën, namelijk grote en kleine werken, te rechtvaardigen op grond van het feit dat de belangrijkste gevolgen van de opheffing van de beperkingen zich waarschijnlijk zullen voordoen ten opzichte van de categorie opdrachten boven 600.000 R.E. — geen stelsel goedkeuren, dat het voor de belangrijke bestellingen mogelijk maakt de geprojecteerde liberalisatie in haar geheel te absorberen, hetgeen het geval zou kunnen zijn bij de voorgestelde tekst, welke als volgt dient te worden geïnterpreteerd: een Lid-Staat kan de liberalisatie van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken in de twee categorieën opschorten, zodra in één van deze categorieën het quotum is bereikt.

Het Comité stelt derhalve voor, de volgende wijziging aan te brengen in artikel 5, lid 1, eerste alinea:

„Tot uiterlijk het einde van het lopende jaar kan elke Lid-Staat de gunning van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken voor de betreffende categorie aan onderdanen en vennootschappen van de overige Lid-Staten opschorten, wanneer op één van de in artikel 8, lid 1 bedoelde data, één van de volgende twee gevallen zich heeft voorgedaan . . .”

Ten slotte acht het Comité het niet nuttig verband te leggen tussen het bedrag der aan buitenlanders toegekende opdrachten enerzijds en het bedrag van de door de nationale aannemers in het buitenland verkregen opdrachten anderzijds. Het is namelijk van mening dat een dergelijke complicatie, o.a. gezien de korte tijd tot het einde van de overgangperiode, beter zou kunnen worden vermeden.

De tekst van artikel 5 van het ontwerp zou derhalve grondig dienen te worden omgewerkt, ten einde de hierboven genoemde suggesties te concretiseren. O.a. zou lid 2 in zijn geheel dienen te worden geschrapt.

Artikel 6

De tekst van dit artikel zou in overeenstemming dienen te worden gebracht met de in artikel 5 aangebrachte fundamentele wijzigingen.

In het bijzonder zou iedere aanduiding van een globaal quotum dienen te verdwijnen, terwijl de datum van inwerkingstelling van de richtlijn dient te worden verschoven.

Artikel 8, lid 1

Aangezien het opstellen van de gevraagde statistieken per kwartaal een zware administratieve taak met zich lijkt te moeten brengen, welke bovendien overbodig is in het geval waarin Lid-Staten er vrijwillig van zouden afzien, een beroep te doen op de vrijwaringsclausule, stelt het Comité voor:

a) de Lid-Staten, die ervan afzien op de toepassing van het quotastelsel een beroep te doen, vrij te stellen van de verplichting statistische inlichtingen inzake de quota te verstrekken;

b) voor de andere Lid-Staten het opstellen van statistieken per kwartaal te vervangen door de verplichting het overschrijden van het quotum te rechtvaardigen, op het ogenblik waarop

er een beroep wordt gedaan op de opschortingsbevoegdheid;

c) iedere Staat echter te verplichten, jaarlijks aan de Commissie de wenselijk geachte statistische gegevens ter informatie te doen toekomen.

Lid 1 van artikel 8 zou dienovereenkomstig dienen te worden omgewerkt.

Artikel 8, lid 2

Het begrip „dochteronderneming die kenmerkend niet in staat is haar werkzaamheden uit te voeren zonder de doorslaggevende ondersteuning van de moederonderneming” lijkt niet voldoende duidelijk, aangezien de uitdrukking „doorslaggevende ondersteuning” voor verschillende interpretaties vatbaar is.

Dientengevolge stelt het Comité voor, de tekst als volgt te wijzigen:

„Elke opdracht aan een dochteronderneming van een in het buitenland gevestigde vennootschap, welke het belangrijkste deel van de opdracht ter uitvoering aan de moederonderneming overdraagt, wordt geacht aan laatstgenoemde te zijn gegund.”

Ten einde te vermijden dat de op grond van concessies van de Staat verleende opdrachten voor de uitvoering van werken een dubbele berekening met betrekking tot de quota ten gevolge heeft, namelijk enerzijds het benaderde bedrag van het gegunde werk, en anderzijds het bedrag van de door de concessiehouders met aannemers afgesloten contracten, stelt het Comité voor, de tekst van artikel 8, lid 2, 2e punt van de opsomming, als volgt te wijzigen:

„Wanneer een hoofdaannemer aan wie een bepaalde opdracht is gegund of de in artikel 4, lid 2 bedoelde concessiehouder, een of meer onderaannemers met de uitvoering van een gedeelte van de gegunde werken belast, . . .”

Voorts dient in artikel 8, lid 2, 3e punt van de opsomming, in de Nederlandse tekst als vertaling van „dont les créances sont individualisées” de zinsnede „wier vorderingen te hunnen naam zijn gesteld” te worden vervangen door „wier vorderingen geïndividualiseerd zijn”.

Artikel 9

Ten einde te vermijden dat de ondernemingen overbodige studiekosten maken voor in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* aangekondigde opdrachten voor rekening van een Lid-Staat die kennis heeft gegeven van zijn besluit, de gunning van opdrach-

ten voor de uitvoering van werken op te schorten, spreekt het Comité de wens uit dat deze kennisgevingen ingeleid zullen worden met een vermelding dat de betreffende Lid-Staat van zijn opschortingsrecht gebruik heeft gemaakt.

Artikel 10 en 12

Het valt niet te betwisten dat het „Raadgevend Comité voor openbare werken” van buitengewoon groot belang is, niet alleen met het oog op het beginsel zelf van de vrijmaking der diensten en van de goede en billijke werking van het quotamechanisme, doch ook met betrekking tot de concrete waarborgen welke aan de ondernemingen moeten worden verschaft.

Derhalve wenst het Comité:

a) dat dit nieuwe orgaan rechtstreeks in geval van bijzondere vraagstukken door de betrokken particuliere ondernemingen of door hun beroepsorganisaties kan worden geraadpleegd en

b) dat de samenstelling van dit nieuwe orgaan zodanig wordt verruimd, dat hierin plaats wordt geboden aan vertegenwoordigers van het economische leven, die op voordracht van het Economisch en Sociaal Comité worden benoemd.

**Voorstel tot wijziging
van de Algemene Programma's**

Het Comité hecht in beginsel zijn goedkeuring aan de voorgestelde wijzigingen doch stelt voor, deze op hun beurt te wijzigen, ten einde rekening te houden met het hierboven uitgebrachte advies inzake de eigenlijke tekst van de richtlijn, in het bijzonder wat betreft:

- de datum van inwerkingtreding van de onderhavige richtlijn,
- het vermijden van het begrip „globaal quotum”,
- de opheffing van het verband tussen het bedrag der „gegunde” werken en dat der „verkregen” werken.

Het Comité behoudt zich het recht voor, tijdens zijn beraadslagingen inzake het „Voorstel voor een eerste richtlijn van de Raad betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken” sommige bepalingen, welke op beide richtlijnen betrekking hebben, opnieuw kritisch te onderzoeken.

Aldus besloten te Brussel op 9 december 1964.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Piero GIUSTINIANI